

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. 242 4, 10, 11, 15, 27,
28, 35, 38, 39, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 71, 72, 72¹, 73, 75³, 77, 85 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 64¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 46, 59, 74, 75,
75¹, 75², 75³, 76, 77, 82, 83 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, 9 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO
NETEKUSIU GALIOS IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 76¹, 76², 83¹ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO NR. XIV-654 3 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ
DARBO APMOKĖJIMO IR KOMISIJŲ NARIŲ ATLYGIO UŽ DARBĄ ĮSTATYMO
NR. XIII-198 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslas ir uždaviniai.

Priežastys – Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. 242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 71, 72, 72¹, 73, 75³, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 75¹, 75², 75³, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76¹, 76², 83¹ straipsniais įstatymo Nr. XIV-654 3 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) (toliau kartu – Įstatymų projektai) sukuria prielaidas įgyvendinti dalį Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Programa), ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Planas) darbų, susijusių su moderniu, efektyviu ir į misiją orientuotu studijų ir mokslo sistemos valdymu ir aukštųjų mokyklų vykdomos studijų ir mokslo (meno) veiklos kokybės tobulinimu.

Viena iš pagrindinių problemų, su kuriomis šiuo metu susiduria Lietuvos mokslo sektorius, – kritinės tyrėjų masės, reikalingos proveržiui mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) srityje, trūkumas. 2019 m. duomenimis, tyrėjų dalis Lietuvos mokslo ir studijų institucijose (toliau – MSI) (0,46 proc.) yra artima ES vidurkiui (0,39 proc.), skiriamas finansavimas – ženkliai mažesnis (išlaidos MTEP aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose vienam Lietuvos tyrėjui per metus sudarytų 40 tūkst. Eur, kai vidutiniškai ES vienam tyrėjui tenka net tris kartus daugiau – 120 tūkst. Eur)¹. Tokia situacija turi neigiamą poveikį MSI pritraukiant geriausius kandidatus ir juos išlaikant, tyrėjų motyvacijai ir produktyvumui, MSI veiklos tvarumui ir rezultatų kokybei².

Perpus mažesnis doktorantūros absolventų skaičius nei vidutiniškai ES (Lietuvoje 0,9 naujų daktaro laipsnį įgijusiųjų tūkstančiui gyventojų, vidutiniškai ES – 1,9)³ ir nedidelis užsienio talentų pritraukimo procentas (Lietuva – 6,8 proc. nuo visų doktorantų sudaro doktorantai iš užsienio šalių, kai ES vidurkis daugiau kaip 20 proc.)⁴ identifikuoja ir menką konkurenciją dėl tyrėjų pozicijų Lietuvos mokslo sistemoje. Tyrėjų, turinčių užsienio šalies pilietybę, dalis šalies MSI – nedidelė,

¹ Eurostat, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=rd_p_perslf&lang=en> ir <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=rd_e_gerdfund&lang=en> [žiūrėta 2020-08-04].

² UAB Visionary Analytics drauge su Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, *Investicijos į mokslo ir studijų institucijų MTEP veiklą: pasiekimų, išmokytojų pamokų ir išliekančių plėtros poreikių „žemėlapis“*, 2020, 6–7.

³ Eurostat, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_grad06&lang=en> [žiūrėta 2020-08-04].

⁴ Eurostat, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_mobs03&lang=en> [žiūrėta 2020-08-04].

tačiau paskutinius kelerius metus pastebimas nuoseklus jų skaičiaus augimas (pvz., 2016–2017 m. tyrėjai iš užsienio sudarė 0,5 proc. Lietuvos mokslinių tyrimų institutuose bei 2,4 proc. – universitetuose. Po trejų metų, 2019–2020 m. tyrėjai iš užsienio sudarė atitinkamai 1,4 proc. ir 4,8 proc.⁵).

Sąlyginai nedidelei, tarptautiniu mastu pajėgiai konkuruoti mokslo bendruomenei yra sudėtinga lygiavertiškai su stipriausiomis ES šalimis dalyvauti ES ir kitose tarptautinėse mokslo programose, išlaikyti ir pritraukti talentingus Lietuvos ir užsienio šalių mokslininkus. Šių problemų kompleksinis sprendimas – ilgalaikis procesas, kuriam būtinas nuoseklus valstybės institucijų, MSI bei verslo sektoriaus dėmesys ir tikslingos pastangos, vengiant greito rezultato ir greito lėšų įsisavinimo nuostatų dominavimo.

Pirmoji ir būtiniausia priemonė, sprendžiant aukšto lygio mokslo problemas, – padaryti mokslininko karjerą patrauklią gambiausiam šalies jaunimui bei sudaryti galimybes jauniems tyrėjams realizuoti savo mokslines idėjas. Tik išaugus kritinei masei gambiausių žmonių, atsirastų galimybės didinti tarptautinio lygio mokslinių tyrimų apimtį, o kartu stiprinti Lietuvos mokslo rezultatų tarptautinį konkurencingumą, studijų aukštosiose mokyklose lygį, auginti mokslo žinių komercinimo apimtį. Visam šiam procesui būtinas pamatinis elementas – tvarus ir konkurencingas MTEP finansavimas.

Tyrėjų karjeros patrauklumui mūsų šalyje didinti siekiama įdiegti tyrėjų karjeros modelį, apibrėžtą ES dokumentu „European Framework for research careers“⁶, kuriame nustatytos keturios tyrėjų karjeros pakopos ir kuriuo siekiama įteisinti vienodą karjeros kelią visiems tyrėjams. Šio tyrėjų karjeros modelio įdiegimas Lietuvoje prisidėtų prie karjeros patrauklumo didinimo Lietuvos tyrėjams, padės pritraukti užsienio tyrėjus ir kartu sustiprins konkurenciją. Tokio tyrėjų karjeros modelio įdiegimas atitiktų Europos mokslinių tyrimų erdvės ir Europos aukštojo mokslo erdvės šalyse vyraujančią praktiką.

Neužtikrinus sąlygų tyrėjų karjeros patrauklumui stiprinti, investicijos į MTEPI infrastruktūrą, aukšto lygio žinių kūrimą ir komercinimą bei tarptautinį bendradarbiavimą neduos laukiamo efekto⁷.

Šiuo metu nei Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas, nei kiti įstatymai nereglementuoja Lietuvos mokslo tarybos valdybos narių ir ekspertų komitetų narių darbo apmokėjimo, nors pagal konstitucinę doktriną dėl teisingo apmokėjimo už darbą toks reglamentavimas įstatyme yra būtinas.

Tikslas – išgryninti MSI tikslus, tobulinti mokslo ir studijų sistemos valdymą ir gerinti studijų ir mokslo (meno) veiklos kokybę, sukurti teisinio reguliavimo sąlygas, reikalingas tyrėjų karjeros patrauklumui didinti ir reglamentuoti apmokėjimą iš valstybės biudžeto lėšų asmenims, paskirtiems į Lietuvos mokslo tarybos valdybos narius ir ekspertinių komitetų narius.

Uždaviniai

1 uždavinys. Siekti modernaus ir efektyvaus mokslo ir studijų sistemos valdymo. Įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2018 m. birželio 29 d. nutarimą Nr. KT15-N10/2018 ir, išryškėjus Mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) nepakankamam teisiniam reglamentavimui praktiškai 2017–2020 m. vykdant valstybinių universitetų tinklo optimizavimo priemones, patikslinti 27, 28, 35, 38, 39 straipsnius, išsamiau reglamentuojant universitetų ir kolegijų reorganizavimo ir likvidavimo procedūras.

⁵ Mokslo būklės apžvalga 2020, 7 skaidrė.

⁶ ERAC darbo grupė „Žmogiškieji ištekliai ir mobilumas“ parengė šiuos bendrus tyrėjų profilius visiems sektoriams ir dalyvaujančioms šalims 2011 m. gegužę. EK 2011/09/20 Komunikate „Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems“ patvirtinta parama šiam siūlymui. 2011/11 buvo patvirtintos Tarybos išvados.

⁷ „Visionary Analytics“ ir ŠMSM, 6–8 ir 11.

2 uždavinys. Išgryninti mokslo ir studijų institucijų veiklos tikslus, siekiant gerinti studijų ir mokslo veiklos kokybę bei koncentruoti išteklius:

2.1. įgyvendinti Programos 54.2 papunktį („Aiškos universitetų ir kolegijų misijos. Išgryninsime universitetų ir kolegijų misijas, kokybės reikalavimus, aiškiai diferencijuosime aukštojo mokslo lygius ir įgyjamas kompetencijas (...)“, pakeičiant MSĮ 10, 11, 52, 53 straipsnius, nustatant aukštosios mokyklos kokybinius reikalavimus, siejamus su mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos (toliau – MTEP (meno) veikla) rezultatais kiekvienai (išskyrus trumpųjų) studijų pakopai; sudarant teisinę prielaidą kolegijoms, kurių taikomieji moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra, ir (arba) meno veikla atitinkamoje (atitinkamose) mokslo (meno) kryptyje (kryptyse) tenkina nustatytus reikalavimus, vykdyti antrosios pakopos studijas; įteisinant universiteto statute numatytą akademinį padalinį, kuris steigiamas nepažeidžiant aukštosios mokyklos autonomijos ir kuriame gali būti vykdomos Vyriausybės nustatytos studijų krypties (krypčių, krypčių grupės) visų pakopų studijos; įteisinti kiekvienai studijų pakopai taikytinus MTEP (meno) veiklos vertinimo kriterijus ir nustatyti pereinamąjį laikotarpį jiems pasiekti;

2.2. atsižvelgus į tai, kad siūloma įteisinti koleginių studijų antrąją studijų pakopą, taip pat į tai, kad ir dabar kolegijų absolventams stojant į magistrantūrą nėra privalomų papildomųjų studijų, atsisakyti specialios papildomųjų studijų stojantiems į magistrantūrą kolegijų absolventams finansavimo schemos, nustatytos 56 straipsnio 2 dalyje;

2.3. siūloma didinti finansavimą kolegijoms MTEP ir meno veiklai plėtoti, skiriant 2024 m. ne mažiau kaip 15 procentų, 2025 ir vėlesniais metais – ne mažiau kaip 20 procentų kolegijų bazinio finansavimo lėšų (75³ straipsnio 4 dalis).

2.4. siekiant teisėkūros principų aiškumo patikslinti nuostatas, susijusias su Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo nuostatomis.

3 uždavinys. Studijų ir mokslo veiklos reglamentavimo tobulinimas siekiant sklandžiai taikyti MSĮ praktikoje:

3.1. siekiant aiškumo patikslinti 52 straipsnio 5 dalį, nustatant, kad pačios aukštosios mokyklos gali nustatyti tvarką, kaip priimami asmenys, įgiję magistro kvalifikacinį laipsnį, studijuoti doktorantūroje;

3.2. siekiant gerinti specialistų rengimo atitiktį darbo rinkai, sustiprinti reikalavimą studentų praktiniam rengimui, keičiant 53 straipsnio 17 dalį;

3.3. siekiant eliminuoti perteklinį reguliavimą patikslinti 53 straipsnio 5, 6, 7, 11, 14, 19 dalis;

3.4. siekiant teisinio aiškumo, patikslinti 58 straipsnį.

4 uždavinys. Sudaryti teisinę prielaidą pokyčiams efektyviau vykdyti ir planuoti priėmimo procesą bei paskirstyti finansavimą studijoms:

4.1. siekiant centralizuotai vykdyti asmenų, stojančių į trumposios pakopos, pirmosios pakopos, vientisąsias ir profesines studijas, priėmimą Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliotos institucijos patikslinti 59 straipsnio 7 dalį.

4.2. siekiant sudaryti galimybes užtikrinti sveikatos priežiūros specialistų tinkamą rengimą ir tikslesnį planavimą, patikslinti 77 straipsnio 4 dalį;

4.3. siekiant konkurenciją dėl kiekvieno studento transformuoti į sutelktas pastangas dėl studijų kokybės, studijų laikotarpiu sumažinant pavienio studento įtaką studijų finansavimui iš valstybės biudžeto, patikslinti 77 straipsnio 6 dalį;

4.4. siekiant sudaryti galimybes universitetams laisviau vykdyti priėmimą į magistrantūros studijas, suteikiant daugiau laisvės pačioms aukštosios mokykloms, valstybės finansuojamų doktorantūros vietų ir studijų stipendijų skaičių paskirstyti pagal mokslo ir meno kryptis ir (arba) jų grupes ir mokslo ir studijų institucijas pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytą tvarką, patikslinti 77 straipsnio 8, 9, 10, 11 dalis.

5 uždavinys. Nustatyti aiškiai apibrėžtus tyrėjo karjeros etapus bei didinti tyrėjo karjeros stabilumą, taip pat nustatyti, kad Lietuvos mokslo tarybos valdybos nariams ir ekspertų komitetų nariams už jų veiklą būtų apmokama įstatymo nustatyta tvarka:

5.1. siekiant nustatyti, kad Lietuvos mokslo tarybos valdybos nariams ir komitetų nariams už jų veiklą būtų apmokama Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka, patikslinti 15 straipsnio 9 dalį;

5.2. siekiant nustatyti tyrėjų karjeros suskirstymą į keturias pakopas pagal tyrėjų patirtį ir mokslinės veiklos aktyvumą, papildyti įstatymą 64¹ straipsniu ir įteisinti, kad kiekvienos pakopos tyrėjų privalomas kompetencijas nustatytų Lietuvos mokslo taryba;

5.3. siekiant tyrėjo karjeros pakopas susieti su konkrečiomis aukštųjų mokyklų dėstytojų bei mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų pareigybėmis, patikslinti 65, 66 straipsnius. Siekiant apibrėžti naują „tyrėjo padėjėjo“ pareigybę, papildyti 67 straipsnį 2¹ dalimi;

5.4. siekiant viešo, skaidraus, dėstytojų ir mokslo darbuotojų priėmimo į pareigas teisinio reglamentavimo ir darbo santykių stabilumo principų įgyvendinimo, patikslinti 72 straipsnį;

5.5. siekiant sumažinti disproporcijas, nustatant mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokestį, taip pat siekiant sudaryti sąlygas mokslo ir studijų institucijų vadovams daugiau laiko skirti mokslo ir studijų institucijos valdymui ir jos darbo organizavimui, patikslinti 72¹ straipsnio 9, 12 dalis;

5.6. siekiant vartojamų sąvokų aiškumo, patikslinti 4 straipsnio 17 dalį, 60 straipsnio 1 dalį, 71 straipsnio 3 dalį, 72¹ straipsnio 1, 8, 10, 11, 15 dalis, 73 straipsnio 1, 2 dalis.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymų projektų iniciatorė – Vyriausybė. Įstatymų projektus parengė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Su 1 uždaviniu (Siekti modernaus ir efektyvaus mokslo ir studijų sistemos valdymo) susijusių teisinių santykių reglamentavimas. Šiuo metu galiojančio MSĮ 27 straipsnio, reglamentuojančio valstybinės aukštosios mokyklos tarybos funkcijas, bei 38 ir 39 straipsnių, reglamentuojančių valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimą ir likvidavimą, nuostatos ta apimtimi, kiek tai susiję su aukštosios mokyklos tarybos funkcija teikti teisės aktų projektus tiesiogiai Seimui, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 68 straipsniui, pagal kurį aukštoji mokykla nėra įstatymų ir kitų Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas) teisės aktų priėmimo iniciatyvos teisės subjektas, o valstybinės aukštosios mokyklos reorganizavimą reglamentuojančios nuostatos yra neišsamios, todėl sukuria prielaidas Vyriausybės ir Seimo priimamų sprendimų konstitucingumo kvestionavimui; MSĮ 35 straipsnyje nustatyti reikalavimai aukštosios mokyklos statuto turiniui, taip pat išdėstytos nuostatos, susijusios su statuto priėmimu, jo keitimu bei tvirtinimu, tačiau nenumatyta, kad Seimui arba Vyriausybei tvirtinant statutą būtų atsižvelgiama į aukštosios mokyklos tarybos (akademinės tarybos) nuomonę; 39 straipsnyje, kuris reglamentuoja valstybinės aukštosios mokyklos likvidavimą, yra nuostata, pagal kurią sprendimas likviduoti aukštąją mokyklą priimamas, jai praradus leidimą vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą. Siūloma, kad aukštosios mokyklos taryba (akademinė taryba), suderinusi su senatu (akademinė taryba), teiktų Vyriausybei teisės aktų projektus dėl aukštosios mokyklos statuto pakeitimų, reorganizavimo sąlygų arba likvidavimo plano, parengtus Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka.

Su 2 uždaviniu (Išgryninti mokslo ir studijų institucijų veiklos tikslus, siekiant gerinti studijų ir mokslo veiklos kokybę bei koncentruoti išteklius) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

2.1. šiuo metu galiojančiame MSĮ yra nustatyta, kad universitetuose atliekami tarptautinio lygio MTEP ir (arba) plėtojamas profesionalusis menas ir vykdomos šia veikla grindžiamos studijos, o kolegijose – vykdomos koleginės studijos, grindžiamos profesionalia praktika ir taikomaisiais moksliniais tyrimais, eksperimentine plėtra ir (arba) profesionaliuoju menu, tačiau MTEP (meno) veikla ir vykdomos studijos nėra susieti rezultatais, tai yra universitete gali būti vykdomos studijos, net jei MTEP (meno) veiklos rezultatai yra žemo lygio ar kolegijų atveju –

taikomieji moksliniai tyrimai visai nevykdomi. Tokie atvejai nustatyti 2018 m. atlikus MTEP palyginamąjį ekspertinį ir kasmetinį vertinimą;

2.2. šiuo metu galiojančio MSĮ 56 straipsnio 2 dalis neįgyvendinama, nes dabartinis reglamentavimas sudaro išskirtines sąlygas tik kolegijų absolventams pretenduoti į magistrantūrą, neatsižvelgiant į tai, kad universitetų I pakopos absolventams taip pat gali reikėti papildomų studijų, kai jų pasirinkta magistrantūros studijų kryptis nesutampa su baigtų bakalauro studijų kryptimi. Nuostatai įgyvendinti reikėtų didelių administravimo išlaidų ir papildomų valstybės biudžeto lėšų. Neįmanoma ir objektyvi kolegijų absolventų atranka, nes ne tik absolventų studijų vertinimai, bet ir studijų turinys bei įgyti studijų rezultatai nevienodi ne tik skirtingose kryptyse, bet ir tarp tos pačios krypties studijų programų toje pačioje / skirtingose kolegijose;

2.3. šiuo metu galiojančio MSĮ 75³ straipsnio 4 dalis numato, kad kolegijoms moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti skiriama ne mažiau kaip 10 procentų nuo kolegijų bazinio finansavimo lėšų.

Su 3 uždaviniu (Studijų ir mokslo veiklos reglamentavimo tobulinimas siekiant sklandžiai taikyti MSĮ praktikoje) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

3.1. 52 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad magistro kvalifikacinis laipsnis suteikia teisę tęsti studijas doktorantūroje, tačiau tai nėra absoliuti sąlyga – aukštosios mokyklos nustato ir papildomų sąlygų ar apribojimų (pvz., baigusiesiems kitos studijų krypties studijas) stojantiesiems, todėl siūloma įteisinti susiklosčiusią praktiką;

3.2. 53 straipsnio 17 dalyje nustatytas reikalavimas atlikti 30 arba 40 (priklausomai nuo studijų programos apimties – 90 arba 120) studijų kreditų apimtį praktiką taikomas tik trumposios studijų pakopos studentams, nors praktinis rengimas aktualus visoms konkrečiai profesijai specialistus rengiančioms studijų programoms;

3.3. 53 straipsnio 5, 6, 7 dalyse nustatyta, kad maksimali studijų programos apimtis gali būti tik studijų krypties aprašuose nustatytais atvejais, tačiau ne visi aprašai yra parengti / atnaujinti, todėl tai gali būti laikytina pertekliniu reguliavimu; 11 dalis nustato pernelyg griežtą studijų programos atitiktį konkrečios studijų krypties aprašo reikalavimams ir taip galimai riboja naujų studijų (pvz., tarpkryptinių) modelių atsiradimą ir įgyvendinimą; 14 dalyje nustatyta, kad tik pirmosios pakopos studijų programos gali būti skirtos dviejų krypties kvalifikaciniam laipsniui įgyti, nors praktikoje randasi poreikis ir antrojoje studijų pakopoje (šiuo metu tokios studijų programos įregistruotos kaip vienos studijų krypties programos, pvz., Medicinos biologija, Medicinos genetika); 19 dalis nėra įgyvendinama ir neplanuojamas bendrų kolegijos ir profesinio mokymo įstaigos trumpųjų studijų programų poreikis;

3.4. 58 straipsnyje reglamentuojami diplomai ir diplomo priedėlis neapima trumpųjų studijų, taip pat antrosios koleginių studijų pakopos, kurią Įstatymo projektu siūloma įteisinti.

Su 4 uždaviniu (Sudaryti teises prielaidas pokyčiams efektyviau vykdyti ir planuoti priėmimo procesą bei paskirstyti finansavimą studijoms) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

4.1. MSĮ 59 straipsnio 7 dalyje šiuo metu nėra numatytas centralizuotas visų asmenų, stojančių į trumposios pakopos, pirmosios pakopos, vientisąsias ir profesines studijas, priėmimo organizavimas. Susiklosčiusi praktika, kai į valstybės nefinansuojamas pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietas aukštosios mokyklos priima institucinio priėmimo metu, dalis stojančiųjų priėmimo duomenų nepatenka arba ne laiku patenka į Studentų registrą, į profesines rezidentūros studijas medicinos studijas vykdančios universitetai jau dabar vykdo bendrą priėmimą, o priėmimas į pedagogines profesines studijas vykdomas į kiekvieną aukštąją mokyklą atskirai. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kaip kompetentinga institucija, atsakinga už pedagogo profesijos reglamentavimą, negauna dalies duomenų, reikalingų priimti sprendimus dėl profesinių pedagoginių studijų valstybės finansuojamų studijų vietų planavimo, paramos, skirtos šių studijų studentams, skatinti paskirstymo;

4.2. MSĮ 77 4 dalyje nėra numatytos galimybės planuoti sveikatos priežiūros specialistų rengimą pagal studijų programas. Todėl nėra užtikrinama galimybė priimti į valstybei būtinas studijų programas;

4.3. dabartinė studijų finansavimo tvarka skatina dėmesį sutelkti labiau ties studentų skaičiaus išlaikymu, bet ne ties studijų kokybe, nes studijų finansavimas priklauso nuo kiekvieno studento ir yra pernelyg jautrus studentų skaičiaus pokyčiui studijų laikotarpiu. Iškraipomos vidinės kokybės užtikrinimo sistemos, nes, pašalinus studentą, prarandamas ir jam skirtas finansavimas. Šiuo metu finansavimas skiriamas pagal faktinį studentų, studijuojančių valstybės finansuojamose studijų vietose, skaičių ir, jeigu studijų laikotarpiu studentas pašalinamas iš aukštosios mokyklos, praranda valstybės finansavimą arba nutraukia studijas ir valstybės finansuojama studijų vieta nėra užimama, tai studijų vietai skirtas valstybės finansavimas išlieka tik iki biudžetinių metų pabaigos ir vėliau neskiriamas. Studijų finansavimo modelis netiesiogiai veikia vidines studijų kokybės užtikrinimo sistemas. Toks griežtas finansavimo susiejimas su studentu skatina studijų laikotarpiu vengti studentų „nubyrėjimo“ arba kiek įmanoma jį mažinti ir išlaikyti kuo didesnį studentų skaičių, nepaisant jų motyvacijos ir gebėjimo studijuoti. Ypač tose studijų kryptyse, kur valstybės finansuojamų studijų vietų skaičius užtikrina galimybę patekti visiems, tenkinantiems minimalius reikalavimus, aktualu, kad aukštosioms mokykloms būtų sudaroma galimybė „nubarstyti“ studentus neprarandant valstybės finansavimo;

4.4. MSĮ 77 straipsnyje numatytas gana smulkus magistrantūros valstybės finansuojamų studijų vietų reguliavimas, nors po ilgai trunkančio ir nemažą administracinę naštą aukštosioms mokykloms keliančio planavimo proceso, sužinojus priėmimo rezultatus, kiekvienais metais atitinkamai koreguojamas priėmimo planas. Valstybės finansuojamų studijų vietų nuokrypis nuo studijų planavimo pradžios pagal studijų krypčių grupes vidutiniškai siekia iki 25 procentų. Tad akivaizdu, kad magistrantūros studijų procesą reikia daryti laisvesnį ir mažiau reguliuojamą. Šio straipsnio nuostatos taip pat nenumato, kokia tvarka švietimo, mokslo ir sporto ministras paskirsto valstybės finansuojamas vietas magistrantūros ir doktorantūros studijoms.

Su 5 uždaviniu (Nustatyti aiškiai apibrėžtus tyrėjo karjeros etapus bei didinti tyrėjo karjeros stabilumą, taip pat nustatyti, kad Lietuvos mokslo tarybos valdybos nariams ir komitetų nariams už jų veiklą būtų apmokama Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

5.1. šiuo metu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. balandžio 20 d. nutarimas Nr. 375 „Dėl Lietuvos mokslo tarybos nuostatų patvirtinimo“ nustato, kad iki šio nutarimo įsigaliojimo patvirtintiems Lietuvos mokslo tarybos valdymo organų ir ekspertų komitetų nariams už jų veiklą Lietuvos mokslo taryboje mokamos išmokos Lietuvos mokslo tarybos nuostatų 56 punkte nustatyta tvarka. Nėra nustatyta, kaip bus apmokama naujai paskirtiems valdybos ir ekspertų komitetų nariams. Šiuo metu Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas nėra taikomas Lietuvos mokslo tarybos valdybos ir ekspertų komitetų nariams;

5.2. galiojančioje MSĮ redakcijoje tyrėjo sąvoka apibrėžiama labai plačiai (4 straipsnio 28 dalis), nekonkretizuojama, kokius kriterijus turėtų atitikti tyrėjas, dirbantis mokslo ir studijų institucijoje, kaip keičiasi tyrėjo karjera priklausomai nuo jo mokslinės patirties, kompetencijos ir indėlio į mokslo ir studijų institucijos mokslinę veiklą;

5.3. MSĮ 65 straipsnis numato, kad dėstytojų pareigybės yra profesorius, docentas, lektorius, asistentas. Taip pat numato, kad į profesoriaus ir docento pareigas gali pretenduoti mokslininkas (tyrėjas, turintis mokslo daktaro laipsnį), į lektoriaus pareigas gali pretenduoti mokslininkas arba asmuo, turintis ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį, į asistento pareigas – asmuo, turintis ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją, taip pat numatyta, kokias pagrindines akademines veiklas turi vykdyti į pareigas pretenduojantis asmuo. Kvalifikacinius reikalavimus nustato aukštoji mokykla. Šiuo metu galiojanti įstatymo redakcija neapibrėžia mokslinės veiklos reikalavimų dėstytojams. MSĮ 66 straipsnis numato, kad mokslo darbuotojai yra tyrėjai, einantys vyriausiojo mokslo darbuotojo, vyresniojo mokslo darbuotojo, mokslo darbuotojo, jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigas, ir mokslininkai stažuotojai. Taip pat numato, kad išskyrus jaunesnįjį mokslo darbuotoją, kitų pareigybių asmenys turi būti mokslininkai. Mokslo darbuotojų kvalifikaciniai reikalavimai yra nustatomi aukštosios

mokyklos ir jie negali būti žemesni negu Lietuvos mokslo tarybos nustatyti minimalūs kvalifikaciniai reikalavimai. Kvalifikacinius mokslininko stažuotojo pareiginius reikalavimus nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras atsižvelgęs į Lietuvos mokslo tarybos siūlymus;

5.4. MSĮ 72 straipsnis numato, kad asmenys į mokslo ir studijų institucijų dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigas, išskyrus įstatyme apibrėžtus atvejus, priimami viešo konkurso būdu 5 metų kadencijai. Likus 3 mėnesiams iki kadencijos pabaigos skelbiamas viešas konkursas šioms pareigoms eiti. Su asmeniu, antrą kartą laimėjusiu viešą konkursą, sudaroma neterminuota darbo sutartis;

5.5. MSĮ 72¹ straipsnio 9 dalis numato, kad institutų direktoriams, jų pavaduotojams ir moksliniams sekretoriams, tame pačiame institute papildomai einantiems mokslo darbuotojų pareigas, už darbą einant šias pareigas yra apmokama vadovaujantis įstatymo nuostatomis, o 12 dalis numato, kad priedų ir priemokos suma neturi viršyti 300 procentų institutų direktoriams, jų pavaduotojams ir moksliniams sekretoriams;

5.6. 4 straipsnio 17 dalyje, 60 straipsnio 1 dalyje, 71 straipsnio 3 dalyje, 72¹ straipsnio 1, 8, 10, 11, 15 dalyse, 73 straipsnio 1,2 dalyse apibrėžiant mokslo ir studijų personalą, akademinę bendruomenę, reglamentuojant kitus su mokslo ir studijų personalu, akademinė bendruomenė susijusius straipsnius yra vartojama sąvoka „kiti tyrėjai“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Su 1 uždaviniu (Siekti modernaus ir efektyvaus mokslo ir studijų sistemos valdymo) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Naujas reglamentavimas eliminuos MSĮ prieštaravimą Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir sudarys galimybes Vyriausybei ir Seimui efektyviai realizuoti savo, kaip valstybės institucijų, privalančių užtikrinti aukštojo mokslo sistemos veiksmingumą, teises, sprendžiant aukštųjų mokyklų reorganizavimo ir likvidavimo klausimus, panaikins prielaidas Vyriausybės ir Seimo priimamų sprendimų konstitucingumo kvestionavimui. Siūloma nustatyti, kad aukštosios mokyklos taryba, suderinusi su senatu (akademinė taryba), aukštosios mokyklos statuto, reorganizavimo sąlygų ar likvidavimo plano projektus pateikia ne Seimui, o Vyriausybei ir kad sprendimą dėl valstybinio universiteto reorganizavimo (likvidavimo) priima Seimas Vyriausybės teikimu, o dėl valstybinės kolegijos reorganizavimo (likvidavimo) – Vyriausybė švietimo, mokslo ir sporto ministro teikimu; taip pat siekiant teisinio aiškumo ir atsižvelgiant į valstybinių universitetų tinklo optimizavimo praktiką, siūloma papildyti 27, 28, 38, 39 straipsnius nuostatomis, išsamiau reglamentuojančiomis valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimą, nustatant, kad sprendimai dėl universiteto (kolegijos) reorganizavimo priimami dviem etapais Vyriausybės (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos) teikimu, įvertinus aukštosios mokyklos tarybos nuomonę: I etape Seimas (Vyriausybė) pritaria reorganizuoti universitetą (kolegiją); II etape – aukštoji mokykla reorganizuojama. Siūloma nustatyti, kad jeigu reorganizavime dalyvaujančių valstybinių aukštųjų mokyklų valdymo organai nustatytu laiku neparengia ir nepateikia Vyriausybei reorganizavimo sąlygų projekto ir po reorganizavimo veiksiančios aukštosios mokyklos statuto projekto, juos rengia ir teikia Vyriausybei Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, į rengimo procesą įtraukdama visų reorganizavime dalyvaujančių aukštųjų mokyklų valdymo organus. Siekiant MSĮ projekto 38 straipsnio 7 dalies dermės su Civilinio kodekso nuostatomis bei atsižvelgiant į tai, kad aukštosios mokyklos yra viešosios įstaigos, numatoma Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijai pateikti Viešųjų įstaigų įstatymo projektą. Toks reglamentavimas galėtų išspręsti faktines problemas, trukdančias Vyriausybei ir Seimui efektyviai realizuoti savo, kaip valstybės institucijų, privalančių užtikrinti aukštojo mokslo sistemos veiksmingumą, teises, ir Seimo, kaip valstybinių universitetų savininko teises įgyvendinančios institucijos, teises sprendžiant aukštųjų mokyklų reorganizavimo klausimus tais atvejais, kai aukštosios mokyklos savo neveikimu ar netinkamu veikimu užkerta kelią Seimo sprendimams įgyvendinti. Kadangi Įstatymo projekte numatytas MSĮ 27 straipsnio 2 dalies 1 punkto pakeitimas, pagal kurį aukštosios mokyklos taryba, suderinusi su senatu (akademinė taryba), teikia Vyriausybei aukštosios mokyklos statuto pakeitimo projektą, siūloma įtvirtinti nuostatą, kad tuo atveju, jeigu Seimas arba Vyriausybė nutartų pakeisti aukštosios mokyklos statutą

kitaip, negu aukštosios mokyklos taryba buvo pateikusi Vyriausybei, būtų išklaudyta aukštosios mokyklos nuomonė, todėl MSĮ 35 straipsnio 4 dalį siūloma papildyti, kad valstybinio universiteto statutą Vyriausybės teikimu tvirtina Seimas, įvertinęs universiteto tarybos nuomonę, o valstybinės kolegijos statutą švietimo, mokslo ir sporto ministro teikimu tvirtina Vyriausybė, įvertinusi kolegijos tarybos nuomonę. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija numato parengti ir pateikti Vyriausybei iki 2023 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 15 straipsnio pakeitimų projektą, kuriame būtų numatyti viešųjų įstaigų reorganizavimo ypatumai, įskaitant ir subjektus, rengiančius reorganizavimo sąlygas.

Su 2 uždaviniu (Išgryninti mokslo ir studijų institucijų veiklos tikslus, siekiant gerinti studijų ir mokslo veiklos kokybę bei koncentruoti išteklius) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

2.1. siekiant sudaryti prielaidas tarptautinio lygio studijų kokybei, siūloma galimybė vykdyti konkrečios pakopos studijas susieti su aukštosios mokyklos vykdomos MTEP (meno) veiklos rezultatais, taip pat nustatyti, kad kolegijos privalo vykdyti taikomuosius mokslinius tyrimus, universitetai – taikomuosius ir fundamentinius, ir jų vykdoma MTEP (meno) veikla vertinama pagal iš anksto Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintus šios veiklos vertinimo kriterijus; siūloma nustatyti šiems reikalavimams proporcingą pereinamąjį laikotarpį (iki 2028 m. numatomo ekspertinio MTEP (meno) veiklos vertinimo); MSĮ 75¹ straipsnio 2 dalies nuostatos dėl kas penkerius metus atliekamo ekspertinio mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, ir (arba) meno veiklos vertinimo įsigalioja nuo 2024 m. sausio 1 d. kaip nustatyta Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 75¹, 75², 75³, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir Įstatymo papildymo 76¹, 76², 83¹ straipsniais įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje; šiuo metu galiojančiame MSĮ nenumatyta antroji koleginių studijų pakopa, kuri plačiai taikoma užsienio šalių praktikoje, todėl siūloma kolegijoms numatyti teises prielaidas teikti profesinio magistro kvalifikacinį laipsnį, jeigu atitiktų šiuo MSĮ pakeitimo projektu siūlomus nustatyti reikalavimus. Siekiant koncentruoti ir stiprinti studijų ir mokslo išteklius siūloma įteisinti universiteto akademinį padalinį (Lietuvos aukštosiose mokyklose vyraujantys akademiniai padaliniai yra fakultetas arba į fakulteto sudėtį neįeinantis institutas, mokykla, akademija), kuris (Vyriausybės teikimu ir Seimui pritarus, t. y. tokį padalinį įteisinus universiteto statute) galėtų vykdyti Vyriausybės nustatytos studijų krypties (krypčių, krypčių grupės) visų pakopų studijas; Numatomu reglamentavimu dėl akademinio padalinio statuso įteisinimo aukštosios mokyklos statute aukštųjų mokyklų reorganizavimo atvejais siekiama užtikrinti studijų ir mokslo veiklos kokybę ir tęstinumą, veiklos išipareigojimų vykdymą, darbo santykių dėstytojams ir mokslo darbuotojams tęstinumą, juridinių ir fizinių asmenų finansinių išipareigojimų vykdymą, studijų tęstinumą visų studijų pakopų studentams, pateisinti akademinės bendruomenės teisėtus lūkesčius. Akademinio padalinio įteisinimą suponavo susiklosčiusi valstybinių universitetų reorganizavimo metu susiklosčiusi praktika, kai susijungus keliems universitetams reorganizavime dalyvavusių aukštųjų mokyklų vykdomos studijų ir mokslo veiklos pagrindu aukštųjų mokyklų valdymo organų sprendimu buvo įsteigti atskiri struktūros padaliniai (Vilniaus universiteto Šiaulių akademija, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija ir Švietimo akademija, Lietuvos sveikatos mokslų Medicinos akademija ir Veterinarijos akademija). Akademinio padalinio, kuris galėtų vykdyti Vyriausybės nustatytos studijų krypties visų pakopų studijas, įteisinimas aukštosios mokyklos statute nepažeis aukštųjų mokyklų autonomijos, nes visais atvejais aukštoji mokykla priima sprendimą dėl akademinio padalinio steigimo aukštosios mokyklos ir būtų galimas tik turint aukštosios mokyklos pritarimą. Pagal MSĮ 8 straipsnio 2 dalies nuostatas jos pačios pasirenka studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, profesionaliosios meno veiklos kryptis ir formas, pačios nustato savo organizacinę ir valdymo struktūrą, t. y. universiteto struktūros pertvarkos planus rektoriaus (direktoriaus) teikimu tvirtina aukštosios mokyklos taryba įvertinusi senato (akademinės tarybos) nuomonę (27 straipsnio 2 dalies 3p.). Aukštosios mokyklos statuto pakeitimo projektą suderinusi su senatu (akademinė taryba) Vyriausybei taip pat teikia aukštosios mokyklos taryba (. 27 straipsnio 2 dalies 1 p.). Atsižvelgiant į tai, kad aktuali MSĮ redakcija

numato, kad universitetas negali vykdyti koleginių studijų (išskyrus 53 straipsnio 18 d. nustatytus atvejus), teikiamo įstatymo projektu numatoma išlyga ir tais atvejais kuomet numatomos vykdyti visų pakopų studijos turint Lietuvos Respublikos vyriausybės pritarimą dėl tam tikros krypties (pvz., žemės ūkio) specialistų rengimo sutelkimo vienoje institucijoje, tačiau struktūrinio akademinio padalinio steigimas, studijų tvarkos pasirinkimas ir studijų kokybės užtikrinimas yra auštosios mokyklos teisė. Kadangi valstybė prižiūri aukštųjų mokyklų veiklą ir atsako už studijų kokybę, nes suteikia valstybės pripažįstamą aukštąjį išsilavinimą ir aukštojo mokslo kvalifikaciją, įstatymo projektu siekiama legitimizuoti, kad todėl toks atskiras akademinis padalinys aukštosios mokyklos statute būtų įteisintas tik esant valstybės palaikymui tam tikros krypties specialistų rengimo ir mokslo potencialo sutelkimui ir tik vykdantis visų pakopų studijas.

2.2. įteisinus koleginių studijų antrąją pakopą – profesinę magistrantūrą (52 straipsnio 2 dalis), stojantieji į magistrantūrą bus priimami pačių aukštųjų mokyklų nustatyta tvarka – 56 straipsnio 2 dalis praras aktualumą;

2.3. siekiant stiprinti studijų ir mokslinės veiklos vienovę, MTEP rezultatų vertinimą ir jų sąsają su koleginėmis studijomis, kartu užtikrinti kolegijų MTEP ir meno veiklos plėtotę būtina numatyti, kad kolegijų taikomiesiems moksliniams tyrimams, mokslinių tyrimų ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti nuo 2025 m. bus skiriama 20 proc. kolegijų bazinio finansavimo. Įvertinus kad šiam siekiui yra būtinos valstybės biudžeto lėšos, nuostata suformuota palaipsniui kasmet didinant finansavimą 5 procentais, lyginant su šiuo metu skiriamu finansavimu;

2.4. siekiant teisėkūros principų aiškumo bus patikslintos MSI 85 straipsnio nuostatos, susijusios su Finansinės apskaitos įstatymo nuostatomis.

Su 3 uždaviniu (Studijų ir mokslo veiklos reglamentavimo tobulinimas siekiant sklandžiai taikyti MSI praktikoje) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

3.1. siūloma patikslinti 52 straipsnio 5 dalį įteisinant nusistovėjusią praktiką, kad pačios aukštosios mokyklos nustato tvarką, kaip priimami asmenys, įgiję magistro kvalifikacinį laipsnį, studijuoti doktorantūroje;

3.2. 53 straipsnio 17 dalį, nustatant, kad ne tik trumposios pakopos, bet ir koleginių studijų programose studentų praktinis rengimas turi sudaryti ne mažiau kaip trečdalį studijų programos apimtį;

3.3. siūloma patikslinti 53 straipsnio 5, 6, 7 dalis, nustatant, kad aukštoji mokykla, rengdama naują / atnaujindama vykdomą studijų programą, galėtų pasirinkti jai aktualią studijų apimtį, nepriklausomai nuo studijų krypties aprašų rengimo / atnaujinimo proceso; 11 dalyje siūloma nustatyti aukštojo mokslo kvalifikacijos ir studijų krypties aprašo sąsają, o ne šimtaprocentinę studijų programos atitiktį konkrečios studijų krypties aprašo reikalavimams, bet paliekant galimybę pačiame apraše nustatyti atitikties mastą; 14 dalyje siūloma nustatyti, kad studijų programos gali būti skirtos dviejų krypties kvalifikaciniam laipsniui įgyti, neįvardijant pakopų, smulkiau reglamentuojant bendruosiuose studijų vykdymo reikalavimuose, kuriuos tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras (53 straipsnio 2 dalis); siūloma išbraukti 19 dalį, nes poreikis neplanuojamas;

3.4. siūloma papildyti 58 straipsnį, nustatant, kokie dokumentai (diplomai ir diplomo priedėlis) išduodami trumpųjų studijų ir koleginių antrosios pakopos studijų absolventams.

Su 4 uždaviniu (Sudaryti teisinės prielaidas pokyčiams efektyviau vykdyti ir planuoti priėmimo procesą bei paskirstyti finansavimą studijoms) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

4.1. siekiant centralizuotai vykdyti asmenų, stojančių į trumposios pakopos, pirmosios pakopos, vientisąsias ir profesines studijas, priėmimą Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliotos institucijos siūloma patikslinti 59 straipsnio 7 dalį;

4.2. siekiant efektyvesnio sveikatos priežiūros specialistų rengimo planavimo keičiama MSI 77 straipsnio 4 dalis. Siūloma sudaryti galimybę švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti preliminarų valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų skaičių planuoti pagal studijų programas, kad būtų atliepiamas atskirų specialistų poreikis;

4.3. siekiant sumažinant pavienio studento įtaką studijų finansavimui iš valstybės biudžeto, keičiama MSĮ 77 straipsnio 6 dalis. Siūloma valstybės biudžeto lėšas studijoms skaičiuoti ne pagal kiekvienų metų faktinį užimtų valstybės finansuojamų studijų vietų skaičių, bet pagal priėmimo metais užfiksuotą valstybės finansuojamų studijų vietų skaičių. Studijų laikotarpiu finansavimas išliktų nepakitęs, jei studentų „nubyrėjimas“ tam tikroje studijų kryptių grupėje (pirmosios pakopos, vientisųjų ir antrosios pakopos studijų) arba mokslo ar meno srityje (trečiosios pakopos studijų) neviršytų 25 procentų. Jei „nubyrėjimas“ būtų didesnis už nustatytąjį, finansavimas atitinkamai būtų mažinamas. Šis pokytis leis studijų laikotarpiu pastangas sutelkti ne studentų skaičiui išsaugoti, bet studijų kokybei. Neliks paskatų iškreipti vidines aukštųjų mokyklų studijų kokybės užtikrinimo sistemas. Stabilesnis studijų finansavimas sudarys prielaidas nuosekliau organizuoti ir vykdyti veiklą. Lėšos, tenkančios atsilaisvinusioms ir neužimtoms valstybės finansuojamoms studijų vietoms, neviršijant nustatytos „nubyrėjimo“ ribos, leis užtikrinti normalias studijų sąlygas ir padengti būtinuosius studijų kaštus, kurie nepasikeičia tokia apimtimi, kokia šiuo metu pakinta finansavimas studijų metu sumažėjus studentų skaičiui;

4.4. siekiant efektyvesnio priėmimo planavimo į magistrantūros valstybės finansuojamas studijų vietas, siūloma numatyti daugiau laisvės pačioms aukštosioms mokykloms atsižvelgus į stojančiųjų pasirinkimus reguliuoti jų pasiskirstymą pagal studijų kryptių grupes. Manytina, kad toks pokytis supaprastins priėmimo planavimo procesą ir pritaikys jį stojančiųjų poreikiams. O švietimo, mokslo ir sporto ministras, nustatydamas valstybės finansuojamų studijų vietų skaičių aukštosioms mokykloms, turės galimybę reguliuoti nuokrypį tarp studijų kryptių grupių, kad nebūtų priimami studentai vien tik į populiariausių studijų kryptių programas (socialinių mokslų, sveikatos mokslų kryčių grupių). Valstybės finansuojamų doktorantūros vietų ir studijų stipendijų skaičius bus paskirstytas pagal mokslo ir meno kryptis ir (arba) jų grupes ir mokslo ir studijų institucijas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytą tvarka.

Su 5 uždaviniu (Nustatyti aiškiai apibrėžtus tyrėjo karjeros etapus bei didinti tyrėjo karjeros stabilumą, taip pat nustatyti, kad Lietuvos mokslo tarybos valdybos nariams ir komitetų nariams už jų veiklą būtų apmokama Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

5.1. Įstatymo projekte MSĮ 15 straipsnio 9 dalies pakeitimu siūloma nustatyti, kad Lietuvos mokslo tarybos valdybos nariams ir komitetų nariams už jų veiklą būtų apmokama Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. Kartu su MSĮ 15 straipsnio 9 dalies pakeitimu teikiamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo siūloma nustatyti, kad Lietuvos mokslo tarybos valdybos ir ekspertų komitetų nariams apmokama pagal tą pačią tvarką, kuri taikoma ir kitiems įstatymų pagrindais sudaromų komisijų nariams;

5.2. Įstatymo projekte, MSĮ papildant 64¹ straipsniu, siūlomas tyrėjų karjeros suskirstymas į keturias pakopas (pradedantis tyrėjas, pripažintas tyrėjas, patyręs tyrėjas, pirmaujantis tyrėjas) pagal tyrėjų patirtį ir mokslinės veiklos pasiekimus. Ši klasifikacija yra nepriklausoma nuo konkretaus sektoriaus / tyrėjo karjeros kelio, ji apibrėžia tipines charakteristikas, kurių reikalaujama tyrėjo karjerai švietimo, mokslo, viešajame ir privačiame sektoriuose ir yra pagrįsta Europos mokslinių tyrimų erdvės tyrėjų karjeros nuostatomis⁸. Europos Komisija yra patvirtinusi Europos mokslinių tyrimų erdvės strateginių veiksmų planą, kuriame numatyta 4-a strateginė veikla yra skiriama tyrėjų karjerai (*ERA Forum – Action 4 ERA Policy Agenda*), bei parengusi dokumentą (*Technical document on a European framework for research careers*), kur 4 sekcijoje aptariama tyrėjų pakopų sąsajos su tyrėjų karjera pagal 2011 m. Europos Komisijos rekomendacijas dėl tyrėjų klasifikacijos „*Towards a European framework for researchers*“. Dokumente pažymima, kad Europos mokslinių tyrimų erdvės tyrėjų karjeros modelio trūkumai yra tai, kad (1) „tyrėjas“ nebuvo aiškiai apibrėžtas, ir tai sudarė prielaidas plačiai interpretuoti terminą, apimančią įvairias mokslininko profesijas, (2)

⁸ <https://era.gv.at/era/human-resources-mobility/towards-a-european-framework-for-research-careers/>.

sąvoka dažniausiai yra siejama su akademinė bendruomene ir menkai vartojama verslo bendruomenėje, bei tai, kad (3) nepateikiami tinkami profesijų pavyzdžiai kiekvienos pakopos atveju skirtinguose sektoriuose, todėl organizacijoms sunku susieti pareigybes arba profesijas su tyrėjų pakopomis. Tačiau, nei šis dokumentas nei kiti analogiški EK dokumentai, nepaneigia ir nepateikia kitokio tyrėjų skirstymo pagal pakopas formulavimo, bet liekama prie R1-R4 tyrėjų pakopų koncepcijos. Dokumente pateikiamos sąsajos atsižvelgiant į tai, kokiai kategorijai darbuotojas yra priskiriamas – mokslininkams, mokslo administratoriams ar mokslo techniniam personalui, taip pat pateikiami pareigybių pavyzdžiai juos susiejant su Europos mokslininkų karjeros sistema, kurie dera su MSĮ projekto pakeitimais. Tyrėjų karjeros pakopų numatytas ir susiejimas su mokslo darbuotojų ir dėstytojų pareigybėmis atliepian Europos mokslinių tyrimų erdvės tyrėjų karjeros pakopas, sukuria prielaidas didinti tarpsektorinį ir tarpinstitucinį judumą, didinti karjeros galimybių palyginamumą (tarp institucijų, sektorių, ES šalių narių) ir skaidrumą pretenduojant į pareigas, taip pat užtikrinti tarptautinės tyrėjo karjeros patrauklumą, didinti užsienio tyrėjų pritraukimą⁹. Šio straipsnio 2 dalimi siūloma, kad mokslo ir studijų institucijų visų tyrėjų pakopų privalomas kompetencijas nustatytų Lietuvos mokslo taryba. .

5.3. Įstatymo projekte MSĮ 65 straipsnio pakeitimu siūloma tyrėjo karjeros pakopas susieti su konkrečiomis aukštųjų mokyklų dėstytojų pareigybėmis, nustatant, kad profesoriaus pareigas gali eiti pirmaujantis tyrėjas (pripažintas menininkas), docento – patyręs tyrėjas (pripažintas menininkas), asistento – pripažintas tyrėjas (pripažintas menininkas), jaunesniojo asistento – pradedantis tyrėjas. Dėstytojų pareigybių, kurias gali užimti tyrėjai, klasifikacijoje įvedama nauja „jaunesniojo asistento“ pareigybė. „Lektoriaus“ pareigybė priskiriama prie pareigybių, kurias gali užimti asmenys, nesantys tyrėjais. Šiai pareigybių grupei taip pat priskiriama nauja „vyresniojo lektoriaus“ pareigybė, į kurią gali pretenduoti asmuo, turintis mokslo (meno) daktaro laipsnį. Aukštosios mokykloms taip pat suteikiama teisė nustatyti įvairias dėstytojų praktikų pareigybes. Įstatymo projekte MSĮ 66 straipsnio pakeitimu siūloma tyrėjo karjeros pakopas susieti su konkrečiomis mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų pareigybėmis, nustatant, kad vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas gali eiti pirmaujantis tyrėjas, vyresniojo mokslo darbuotojo – patyręs tyrėjas, mokslo darbuotojo – pripažintas tyrėjas, mokslininko stažuotojo – pripažintas tyrėjas, jaunesniojo mokslo darbuotojo – pradedantis tyrėjas. Įstatymo 66 straipsnio 5 dalyje patikslinama, kad į mokslininko stažuotojo pareigas gali pretenduoti asmuo, apgynęs daktaro disertaciją ne anksčiau kaip prieš septynerius metus, atsižvelgiant į egzistuojančią darbo tarptautinių mokslinių tyrimų projektuose trukmės praktiką. Siekiant garantuoti asmenų socialines garantijas numatyta, kad nėštumo ir gimdymo atostogos į šį laikotarpį nėra įskaičiuojamos. Naikinama perteklinė nuostata, kad mokslininko stažuotojo kvalifikacinius reikalavimus ir paskyrimą į šias pareigas nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Įstatymo projekte 67 straipsnio 2¹ dalyje siūloma įvesti naują „tyrėjo padėjėjo“ pareigybę, apibrėžiamos jos funkcijos ir numatomos esminės darbo sutarties sąlygos. Pakeitimas sukurs teisinę prielaidas skatinančias studentų įsidarbinimą mokslinių tyrimų projektinėse veiklose, naujų talentų pritraukimą stiprinant jų dalyvavimą MTEP veiklose dar studijų metu. Atsižvelgiant į tai, kad darbo pobūdis nėra nuolatinis, įstatymu numatoma, kad darbo sutartis su tyrėjo padėjėjais yra terminuotos, siejant darbo sutarties trukmę su studijų aukštojoje mokykloje laikotarpiu ir numatant, kad tokios sutarties trukmė negali būti ilgesnė negu penkeri metai;

5.4. MSĮ 72 straipsnio pakeitimu siekiama:

- užtikrinti viešumą, maksimaliai skaidrų procesą ir konkursų planavimo eigą bei atrinkti labiausiai tinkamą kandidatą į mokslo darbuotojo ir dėstytojo pareigas viešas konkursas į dėstytojo ar mokslo darbuotojo pareigas skelbiamas ne vėliau kaip 6 mėnesiai iki numatomos darbo pradžios. 6 mėnesių laikotarpis atspindi tarptautinėje erdvėje egzistuojančią praktiką, kuri užtikrina pretendento į pareigas kompetentingą pasiruošimą ir dalyvavimą konkurse, taip pat didina užsienio

⁹

tyrėjų pritraukimo galimybes dalyvauti skelbiamuose konkursuose. Konkurso sąlygose *inter alia* numatoma, kad pretendentas pateikia savo veiklos planą 5 metų laikotarpiui. Veiklos plano pateikimas sukuria prielaidas objektyviau vertinti pretendentų motyvą, pasirengimą dirbti pagal skelbiamą pareigybę. Pagal dabar galiojantį teisinį reglamentavimą konkursas skelbiamas 5 metams, todėl veiklos planui išlaikomas / taikomas tas pats laikotarpis. Pretendentui laimėjus konkursą numatoma galimybė planą suderinti su institucijos veiklos planais;

- su asmeniu, mokslo ir studijų institucijoje laimėjusiu konkursą dėstytojo ir (ar) mokslo darbuotojo pareigoms eiti, sudaroma terminuota darbo sutartis 5 metų laikotarpiui ir mokslo ir studijų institucijos nustatyta tvarka tam pačiam laikotarpiui patvirtinamas su institucijos veiklos planais ir prioritetais suderintas veiklos planas, tačiau atsisakoma nuostatos, kad baigiantis 5 metų terminuotai darbo sutarčiai (kadencijai) asmuo į tas pačias pareigas turi pretenduoti viešo konkurso tvarka. Įstatymo projektu numatoma, kad likus ne mažiau kaip 3 mėnesiams iki terminuotos darbo sutarties pabaigos, mokslo ir studijų institucijos nustatyta tvarka vykdoma atestacija, kurios metu yra atliekamas darbuotojo veiklos per šį laikotarpį vertinimas. Esant teigiamam veiklos vertinimo rezultatui, su asmeniu sudaroma neterminuota darbo sutartis toms pačioms pareigoms eiti. Esant neigiamam veiklos vertinimo rezultatui, asmuo atleidžiamas. Tai taip pat prisidėtų prie tyrėjo karjeros stabilumo didinimo ir derėtų su Europos mokslininkų chartijos ir mokslininkų priėmimo į darbą elgesio kodekso nuostatomis¹⁰. Kiekvienoms pareigoms atestacijos reikalavimus, kurie turi būti ne žemesni nei atitinkami konkursiniai reikalavimai ir apimti veiklos plano vykdymo įvertinimą, nustato mokslo ir studijų institucija atsižvelgiant į tai, kad MSI 8 straipsnio 2 dalies 8 punktu aukštesioms mokykloms suteikta autonomija pačioms nustatyti atestacijos tvarką ir darbo apmokėjimo sąlygas, Įstatymo projektu detalizuojama bendroji atestacinių reikalavimų taisyklė, t. y. atitiktis ne žemesniems kvalifikaciniams reikalavimams numatytiems viešo konkurso metu pretenduojantiems asmenims į atitinkamas pareigas ir apibrėžti MSI 65 straipsnio 2, 3, 6 dalyse ir 66 straipsnio 2, 3, 4 dalyse. Įstatymu taip pat numatoma, kad mokslo ir studijų institucijos nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai turi atitikti Lietuvos mokslų tarybos nustatytus reikalavimus dėl tyrėjų pakopų privalomų kompetencijų. Esant neigiamai atestacijai, asmuo yra atleidžiamas, apie atleidimą yra įspėjamas prieš 10 darbo dienų, jam išmokant vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio išmoką. Siekiant mokslo ir studijų institucijos veiklos efektyvumo, darbo santykių stabilumo principų įgyvendinimo, docentui, asistentui, lektoriui, vyresniajam mokslo darbuotojui ir mokslo darbuotojui, dirbančiam pagal neterminuotą darbo sutartį, laimėjus konkursą į aukštesnes pareigas (atitinkamai į profesoriaus, docento, vyresniojo lektoriaus, vyriausiojo mokslo darbuotojo ir vyresniojo mokslo darbuotojo pareigas), jo darbo santykiai einant naujas pareigas tęsiami pagal neterminuotą darbo sutartį. Neterminuotos darbo sutarties laikotarpiu mokslo ir studijų institucijos vadovo siūlymu ir asmens sutikimu tyrėjo užimamos pareigos gali būti keičiamos į lygiavertes tos pačios pakopos tyrėjo užimamas pareigas (išskyrus į mokslininko stažuotojo), jei asmuo tenkina šioms kitoms pareigoms mokslo ir studijų institucijos nustatytus kvalifikacinius reikalavimus. Ši nuostata taip pat didina tyrėjų karjeros patrauklumą;

- numatyti, kad į mokslininko stažuotojo pareigas asmenys priimami viešo konkurso būdu, su laimėjusiu konkursą asmeniu sudaroma terminuota darbo sutartis iki stažuotės pabaigos. Kandidatai į šias pareigas turi tenkinti pripažintam tyrėjui numatytus reikalavimus, būti disertaciją apgynę kitoje institucijoje ne anksčiau negu prieš 7 metus. Konkurso sąlygas nustato mokslo ir studijų institucija;

- numatyti, kad į jaunesniojo asistento ir jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigas asmenys priimami pagal mokslo ir studijų institucijų nustatytą tvarką. Kandidatai į šias pareigas turi tenkinti pradedančiajam tyrėjui nustatytus reikalavimus, ne žemesnius kaip nustatyti šio įstatymo 65 straipsnio 5 dalyje ir 66 straipsnio 6 dalyje. Jie yra įdarbinami pagal terminuotas darbo sutartis, trunkančias ne ilgiau nei iki doktorantūros studijų pabaigos, su galimybe pratęsti darbo sutartį iki vieno metų. Terminuota darbo sutartis sudaro prielaidas skatinti tyrėjus siekti karjeros ir pretenduoti

¹⁰ https://cdn3.euraxess.org/sites/default/files/brochures/kina21620b4c_lt.pdf.

į aukštesnes pareigas, tuo pačiu prisidėtų prie kritinės tyrėjų masės, reikalingos proveržiui mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) srityje, trūkumo mažinimo;

5.5. siekiant sumažinti disproporcijas, nustatant mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokestį, taip pat siekiant sudaryti sąlygas mokslo ir studijų institucijų vadovams daugiau laiko skirti mokslo ir studijų institucijos valdymui ir jos darbo organizavimui, Įstatymo projekte (72¹ straipsnio pakeitimu) siūloma nustatyti, kad:

- institutų direktoriai gali dirbti mokslinį ir pedagoginį darbą pagal instituto savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos (juridinio asmens dalyvių susirinkimo) ir direktoriaus susitarimą dėl papildomo darbo, fiksuojamą darbo sutartyje;

- institutų direktoriams, jų pavaduotojams ir moksliniams sekretoriams šio straipsnio 7 dalyje nurodyto priedo ir priemokos suma, o institutų mokslo darbuotojams – šio straipsnio 11 dalyje nurodytų priedų ir priemokų dalis, išmokėta iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų (išskyrus pajamų įmokų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą lėšas), neturi viršyti jiems nustatytos pareiginės algos dydžio. Atsisakoma priedų ir priemokos ribojimo iki 300 proc., tokiu būdu skatinant institutų darbuotojus pritraukti lėšas iš verslo ir tarptautinių MTEP projektų;

5.6. Įstatymo projekte siūloma koreguoti sąvokos „mokslo ir studijų institucijų personalas“ apibrėžtį, išbraukiant žodžius „kiti tyrėjai“, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte yra baigtinis mokslo ir studijų institucijos tyrėjų (dėstytojai ir mokslo darbuotojai) sąrašas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Įstatymų projektuose numatytas naujas teisinis reguliavimas sudarys prielaidas įgyvendinti Vyriausybės programos nuostatas siekiant pasaulinio lygio mokslo ir aukščiausios kokybės, tarptautiškų ir prieinamų studijų (numatomus pokyčius ir priežastis pristatanti medžiaga pridedama), taip pat eliminuos MSI prieštaraimą Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir sudarys galimybes Vyriausybei ir Seimui efektyviai realizuoti savo, kaip valstybės institucijų, privalančių užtikrinti aukštojo mokslo sistemos veiksmingumą, teises sprendžiant aukštųjų mokyklų reorganizavimo klausimus, bus nustatytas Lietuvos mokslo tarybos valdybos ir ekspertų komitetų narių darbo apmokėjimas. Neigiamų Įstatymų projektų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti įstatymai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimti įstatymai neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymų projektai prisideda įgyvendinant Vyriausybės Plano darbus, susijusius su moderniu, efektyviu ir į misiją orientuotu studijų ir mokslo sistemos valdymu ir aukštųjų mokyklų vykdomos studijų ir mokslo (meno) veiklos kokybės tobulinimu pagal:

8.1. 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos mokslo plėtros programą, patvirtintą Vyriausybės 2022 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 67 „Dėl 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos mokslo plėtros programos patvirtinimo“;

8.2. 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1016 „2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos patvirtinimo“.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymų ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektuose nevartojamos naujos sąvokos.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektai neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Reikalingus teisės aktus institucijos turėtų parengti iki įstatymų įsigaliojimo:

12.1. įgyvendinant 2 uždavinio 2.1 papunktį, reikalinga švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinti Aukštosiose mokyklose vykdomų studijų ir mokslinių tyrimų (meninės) veiklos sąsajas;

12.2. įgyvendinant 2 uždavinio 2.1 papunktį, reikalinga atnaujinti mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimo tvarkos aprašus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. 1593 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ 2.2–2.6 papunkčių įgyvendinimo“;

12.3. įgyvendinant 2 uždavinio 2.1 papunktį, reikalinga parengti ir pateikti Vyriausybei nutarimo projektą dėl universiteto statute numatytame akademiname padalinyje vykdomų studijų kryptių ar kryptių grupių sąrašo patvirtinimo;

12.4. įgyvendinant 2 uždavinio 2.1 papunktį, reikalinga parengti ir patvirtinti kolegijų ekspertinio taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo aprašą;

12.5. įgyvendinant 2 uždavinio 2.1 papunktį, reikalinga patikslinti Mokslo doktorantūros nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. V-739 „Dėl Mokslo doktorantūros nuostatų patvirtinimo“;

12.6. įgyvendinant 2 uždavinio 2.1 papunktį, reikalinga patikslinti Bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1168 „Dėl Bendrųjų studijų vykdymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“;

12.7. įgyvendinant 4 uždavinio 4.3 papunktį švietimo, mokslo ir sporto ministras turės patvirtinti preliminarus valstybės finansuojamų antrosios pakopos studijų vietų ir studijų stipendijų skaičius ir skiriamo valstybės finansavimo paskirstymo pagal aukštąsias mokyklas tvirtinimo tvarką ir valstybės finansuojamų doktorantūros vietų ir studijų stipendijų skaičiaus paskirstymo pagal mokslo ir meno kryptis ir (arba) jų grupes ir mokslo ir studijų institucijas nustatymo tvarką;

12.8. įgyvendinant 5 uždavinį numatoma parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimo Nr. 253 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektą, įgaliojant Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją nustatyti konkrečius Lietuvos mokslo tarybos valdybos ir ekspertų komitetų narių atlygio dydžius.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymų projektams įgyvendinti numatytos papildomos lėšos. Finansinės projekcijos numatytos ir patvirtintos, atsižvelgus į Vyriausybės Programos ir Plano nuostatas Vyriausybės 2022

m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 67 „Dėl 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos mokslo plėtros programos patvirtinimo“.

2022–2030 m. finansinių projekcijų dalis

Išsamiau žr. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ba9d56107f7411ec993ff5ca6e8ba60c>.

NPP uždavinys	Finansinės projekcijos*, tūkst. Eur	Finansavimo šaltiniai
1	2	3
1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti	27 379	2021–2027 m. ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšos
1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą	128 453	2021–2027 m. ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšos
	40 000	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (ES fondai)
1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose	65 710	2021–2027 m. ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšos
	77 700**	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (ES fondai)
3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvos ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo	(integruota į 1.1–1.3 uždavinių projekcijas)	
Iš viso	339 242	
	10 245	<i>Valstybės biudžeto lėšos, skirtos apmokėti ES struktūrinių fondų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis netinkamą finansuoti PVM</i>

Papildomos lėšos bus skirtos kolegijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP), ir meno veiklai plėtoti. Siekiant nustatyti nuoseklią ir logišką mokslo ir studijų institucijų finansavimo struktūrą nuo 2022 m. sausio 1 d. keitėsi teisinis reglamentavimas, susijęs su valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų sąvoka. Valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšos skiriamos ir studijų kainai valstybės finansuojamose studijose apmokėti bei studijų stipendijoms (MSĮ 75 str. 1 d.). Pagal iki tol galiojusį MSĮ įstatymą paminėtos lėšos baziniam finansavimui nebuvo priskiriamos. Siekiant įgyvendinti šią MSĮ įstatymo nuostatą ir MTEP bei meno veiklai plėtoti skirti 10 proc. nuo bazinio finansavimo, palyginti su prieš tai ėjusiais metais, papildomai reikia: 2023 m. – 3714 tūkst. Eur, 2024 m. – 870 tūkst. Eur, 2025 m. – 350 tūkst. Eur.

Šių metų Seimo pavasario sesijoje numatyta svarstyti MSĮ pakeitimo įstatymą, kuriuo siekiama stiprinti studijų ir mokslinės veiklos vienovę, MTEP rezultatų vertinimą ir jų sąsają su studijomis. Kolegijų MTEP ir meno veiklai plėtoti iki patenkinamojo lygio penkių balų sistemoje būtinas papildomas finansavimas. Projekte siūloma didinti finansavimą kolegijoms MTEP ir meno veiklai plėtoti, skiriant 2024 m. ne mažiau kaip 15 procentų, 2025 ir vėlesniais metais – ne mažiau

* Nurodant lėšas vadovaujamosi aktualiomis NPP finansinėmis projekcijomis 2021–2030 m. ir jų paskirstymu pagal NPP strateginius tikslus ir asignavimų valdytojus. Finansinės projekcijos bus reguliariai peržiūrimos ir pagal poreikį tikslinamos.

** 77,7 mln. eurų iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės bendroms mokslo ir inovacijų misijoms sumaniosios specializacijos srityse numatomi ir EIM Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje, nes priemonė (05-001-01-05-06 / 12-001-01-03-01 „Įgyvendinti misijomis grįstas mokslo ir inovacijų programas“) bus rengiama, tvirtinama ir įgyvendinama bendru ŠMSM ir EIM ministerijų sprendimu, lėšas planuojant EIM asignavimuose.

kaip 20 procentų kolegijų bazinio finansavimo lėšų (MSĮ 753 str. 4 d.). Palyginti su prieš tai ėjusiais metais, tam papildomai reikia: 2024 m. – 3 392 tūkst. Eur, 2025 m. – 4 419 tūkst. Eur.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimo ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „universitetas“, „kolegija“, „taikomieji ir fundamentiniai moksliniai tyrimai“, „eksperimentinė ir (arba) meno veikla“, „tyrėjo karjera“, „pradedantis tyrėjas“, „pripažintas tyrėjas“, „patyręs tyrėjas“, „pirmaujantis tyrėjas“, „apmokėjimas iš valstybės biudžeto lėšų asmenims, paskirtiems į Lietuvos mokslo tarybos valdybos narius ir ekspertinių komitetų narius“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vykdys teikiamų įstatymų projektų ir juos įgyvendinančių teisės aktų įgyvendinimo stebėseną.
